

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3 Fylke: Buskerud
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Hole
 Emne: Brynet Bygdelag: Røyse.
 Oppskr. av: Jon Guldal Gard:
 (adresse): Villvoll. Røyse. G.nr. Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
 Forskjellige bänder på Røyse.

SVAR

- 1/ Det vanlige ordet i bygda er B R Y N E , både i substantivisk og verbal form.
- 2/ De brukte bryner som de selv fant i berget utafor Sundvollen, hvor de kjente "ringeriksheller" brytes ut. En snart 70 år gammel mann sa meg , at han som ung gutt hørte navn på gode bryner som var innkjøpt. De kaltes G o d t l a n d s b r y n e r .
 "Isberbryner" har ingen her hørt snakk om.
- 3/ All større redskap ble først slipt på slipestein, og siden brynet. Smått redskap (barberkniver o.l. ble bare brynet) Og tildels bruktes S e n e , som var et bryne i stort format. Sena stod på hövelbenken eller på en stable . På denne sena ble verk-tøyet kvasset ved å gni det att og fram på sena. De spyttet på sena först eller hadde på den vann.
- 4/ Ingen kunne fortelle at man hamret ljåen istedetfor å slipe den.
- 5/ Se foran om senne. Her på Ringerike er i de fleste tramheller sannstein, og det hendte titt at både karer og kvinnfolk slipte på tramhella, kvinnfolke-ne med forskjærknivene . .
 De tok aldri med seg slipesteinen ut på eng eller åker.

2
6/ De slipte ljåen til h v e r ö k t, og alle ville gjerne få slipt ljåen best mulig.

På større gårder, s.f. eks. på Helgeland gikk i slåttonna opp til 15 karer etter hverandre å slo.

Det var gjerne en som var husbondens " oppsynsmann" og som gjerne ville sette farten opp. For å gjøre denne driveren et pek, lurte de seg ofte til å dra ei messingnål etter egga på ljåens hans. Ljåen bet ikke lenger så godt, og farten ble nedsatt.

7/ Til ljåen brukes nu bare fabrikkmessig laget strykestikke. De gamle forteller at man brukte en flat stikke av or, og på slåttearbeide hadde de med seg et horn fylt med m e g e t f i n s a n n. Når så ljåen skulle brynes tok de stikke, hadde vann på den (eller de pisset på den) strödde sann på, og ljåen kunne så brynes.

8/ Her blir ljåen alltid tatt ut av orvet når de sliper den, og de holder alltid egga mot seg under slipingen.

9/ Er orvet på, så holdes ljåen inn til venstre skulder og bryning skjer med den høyre handa. Stutturv brukes ikke her.

Til de videre spørsmål på skjemaet har det ikke lyktes meg å få noe positivt svar. Ingen bruker brynestokk. Det kan tenkes at der på de mest avsidesliggende strök i bygda kan finnes folk som har noe å svare på spørsmålene 10- 20, og jeg skal i så fall sende en tilleggs melding.

VILL SKRIVE.
VOLL STUGGU

25/10 1948

RØYSE
RINGERIK

vörsamt

2041

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Jou Guldal